

شرکت در سوال بی بی سی

امیرفیض- حقوقدان

خبرگزاری بی بی سی در برنامه ۲۲ مرداد سال جاری در رابطه با توافق جامع سه سوال زیر را مطرح کرده است:

- ۱- آیا توافق هسته ای باید در مجلس بررسی شود؟
- ۲- فکرمیکنید اگر مجلس توافقنامه را تصویب کند چه تاثیری در اجرای مفاد آن خواهد داشت.
- ۳- رد احتمالی بندهائی از این توافقنامه از سوی نمایندگان مجلس ایران چه پیامد هائی میتواند داشته باشد؟

سوال یکم - بررسی توافق هسته ای

توافق هسته ای که در این تحریر به مقصود توافق جامع آمده ابداً نیازی به بررسی مجلس ندارد ولی حتماً نیاز به تصویب دارد؛ صراحت ماده ۷۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی بر لزوم تصویب عهدنامه است نه بررسی. بررسی اقداماتی است که منجر به گزارش میشود و اعمالی از قبیل بازرسی - کسب اظهار نظر کارشناسان - و اظهار نظر بر بررسی کنندگان از ارکان بررسی شناخته میشوند و تصویب مصرحه در ماده ۷۷ به معنای راست و درست و بحق دانستن موضوع است؛ تفاوت عمده بین تصویب و بررسی این است که بررسی نظراًست ولی تصویب حکم است.

بررسی دوم - تاثیر تصویب توافق جامع در مجلس

چه مجلس اسلامی توافق جامع را تصویب بکند و یا آنرا رد کند و چه به مجلس برود و یا نرود هیچ تاثیری در توافق جامع ندارد زیرا توافق جامع بتصویب و تائید شورای امنیت رسیده و بعنوان مستند قطعنامه شماره ۲۲۳۱ شناخته شده است و جزء لاینفک قطعنامه بشمار میرود.

از آنجا که عهدنامه های بین المللی و همچنین تصمیمات شورای امنیت مافوق قوانین و حقوق داخلی کشورهاست.

از آنجا که شورای امنیت با اکثریت ۱۵ رای توافق جامع را تائید کرده و بموجب منشور سازمان ملل کشورهای عضو سازمان ملل موظف به رعایت و اجرای آن میباشند.

و باز از آنجا که بموجب ماده ۲۷ کنوانسیون وین یک طرف معامله نمیتواند به حقوق داخلی خود استناد کرده و از اجرای مفاد عهدنامه سر باززند.

از آنجا که کشورهای عضو سازمان ملل موظف هستند که بر اساس ماده ۲۵ منشور سازمان تصمیمات شورای امنیت را بپذیرند.

لذا رد یا قبول مجلس اسلامی ویا ارائه ویا خودداری توافق جامع به مجلس تاثیری در اجرای توافق جامع و قطعنامه ۲۲۳۱ ندارد.

تالی فاسد ارائه توافق جامع به مجلس میتواند چنین باشد

از آنجا که رعایت ارکان لازم برای صحت عهدنامه های بین المللی بشرح مقرر در کنوانسیون وین راجع به عهدنامه های بین المللی در توافق جامع رعایت نشده است (تحریرات قبل)،^۱ این حق مسلم ایران است که بموجب ماده ۶۵ همان کنوانسیون وین به دیوان بین المللی دادگستری با رعایت تشریفات مقرر در همان کنوانسیون رجوع نماید.

بدبهی است در صورتی که مجلس اسلامی توافق جامع را تصویب کند ویا نسبت به فراهانی از آن معترض باشد، تصویب مجلس حق مراجعه ایران را به دیوان بین المللی دادگستری ضایع میسازد.

سوم - تأثیر رد احتمالی بندهائی از توافق جامع

گرچه همانطور که عرض شد رد احتمالی تمام ویابندهائی از توافق جامع تاثیری در اجرای توافق جامع و قطعنامه پیوست آن ندارد معهذرا رد بندهائی از توافق جامع میتواند دلیلی باشد بر تطبیق عمل ایران با ماده ۴۲ شورای امنیت که میگوید؛ در صورتی که شورای امنیت تشخیص دهد که اقدامات پیش بینی شده در ماده ۴۱ کافی نخواهد بود و یا ثابت شود که کافی نیست میتواند به اقدامات نظامی متوسل شود.

یعنی شورای امنیت مخالفت ایران را با بندهائی از توافق جامع سند مقابله و مقاومت ایران نسبت به توافق جامع و قطعنامه ۲۲۳۱ تلقی و آنرا معیار تشخیص در ماده ۴۲ منشور نسبت به ایران قرار خواهد داد.